

Bijlage 1

CONCEPT Plan van aanpak versterken keten opvang & transport van in het wild levende dieren

Inleiding

In het coalitie-akkoord 2019-2023 “Nieuwe energie voor Utrecht” wordt bij het onderdeel natuur beschreven dat deze coalitie meer aandacht gaat schenken aan de opvang en transport van dieren in nood. Hiermee wordt bedoeld op mogelijke oplossingen voor knelpunten die er bestaan bij de keten van transport, opvang en geneeskundige verzorging van in het wild levende dieren die gewond zijn of anderszins in nood verkeren.

In 2018 is er in opdracht van de provincie een inventarisatie gemaakt van de gehele keten van transport en opvang van in het wild levende dieren in de provincie Utrecht. In het rapport “Transport en opvang van natuurdieren in Utrecht“ (Bijlage 2) wordt de keten beschreven, worden knelpunten en risico’s weergegeven en zijn scenario’s voor oplossingen genoemd. Voor de verschillende ketenpartijen worden in het rapport de onderstaande aandachtspunten genoemd.

Dierenambulances: De huidige structuur van twaalf dierenambulances voldoet, maar de afzonderlijke organisaties van dierenambulances lopen tegen problemen aan als het werven en vasthouden van vrijwilligers en een onzekere financiële situatie. Structurele inkomsten zijn niet voor alle organisaties beschikbaar. In het rapport wordt aangegeven dat er mogelijk voordelen te behalen zijn uit verdere samenwerking of overleg tussen de organisaties van dierenambulances.

Opvangcentra: In de provincie Utrecht en in de directe nabijheid zijn in principe voldoende opvangcentra, die met acceptabele aanrijtijden te bereiken zijn. De opvangcapaciteit is over het algemeen toereikend, met uitzondering van vogels en egels. Van veel opvangcentra is de financiële situatie niet stabiel en soms zelfs slecht. Om meer financiële armslag te krijgen, is het realiseren van extra inkomstenbronnen nodig. Ook het werven en vasthouden van vrijwilligers is een probleem.

Diergeneeskundige verzorging: Bij de opvangcentra doen zich verschillen voor bij de inzet van dierenartsen. Dat betreft bijvoorbeeld verschillen in de kosten.

Recent heeft de Vogelopvang Utrecht moeten besluiten om tijdelijk (van 27 november 2019 tot 9 maart 2020) de opvang te staken en voor vogels in nood te verwijzen naar de vogelopvang in Soest. Ook is de Vogelopvang in Naarden recent gesloten omdat ze niet in staat waren volledig te voldoen aan wet- en regelgeving.

De zorgbarende financiële situatie is niet alleen een probleem in Utrecht. In december 2019 is de regering opgeroepen om in samenwerking met gemeenten, provincies en stakeholders een uniforme landelijke richtlijn te ontwikkelen voor vergoedingen aan zelfstandige, lokale en regionale wildopvangcentra (Tweede Kamer motie Wassenberg).

Het voorliggende conceptplan van aanpak voorziet in een eerste aanzet tot het oplossen van knelpunten in de keten en is opgesteld op basis van het rapport “Transport en opvang van natuurdieren in Utrecht“ en gesprekken met betrokkenen. In het hoofdstuk Afstemming met betrokkenen staat een korte weergave van de afstemming die heeft plaats gehad om tot planvorming te komen.

Afstemming met betrokkenen

Overleg over de duiding van de problematiek en zienswijzen bij oplossingen hebben plaatsgevonden met vertegenwoordigers van de Stichting DierenLot en de Dierenbescherming. Reguliere overleggen met bestuursleden van de Stichting Vogelopvang Utrecht zijn aangevuld met ad hoc overleggen naar aanleiding van het tijdelijk sluiten van deze vogelopvang.

Naar aanleiding van de sluiting van de Vogelopvang Naarden en de bezorgdheid die er sindsdien ook bij andere opvangcentra is ontstaan is er overleg geweest met medewerkers van de provincie Noord-Holland en IPO. Ook over dit onderwerp is er gecommuniceerd met vertegenwoordigers van DierenLot en Dierenbescherming. Zowel met DierenLot, Dierenbescherming als met Vogelopvang Utrecht hebben bestuurlijke overleggen plaatsgevonden.

Aanpak

De voorgestelde aanpak is verdeeld in een drietal onderwerpen die gezamenlijk inhoud geven aan de besteding van de via de begroting beschikbare middelen, aan de procesaanpak in IPO en LNV verband en aan de samenwerking tussen de bij de keten betrokken partners.

1. Het versterken van de keten van opvang en transport in de provincie Utrecht, inzet middelen begroting;
2. Het binnen de keten kunnen voldoen aan wet- en regelgeving, procesaanpak samenwerking met LNV en IPO;
3. Het bijdragen aan een landelijk plan voor structurele financiering van de wildopvangcentra, vooralsnog procesaanpak samenwerking met LNV en IPO.

1. Het versterken keten opvang en transport van in het wild levende dieren, inzet middelen begroting

Structureel is € 11.000 beschikbaar voor de Vogelopvang Utrecht. Daarnaast is er, met ingang van 2020, jaarlijks € 50.000 beschikbaar ten behoeve van opvang en vervoer van in het wild levende dieren.

1a. Vogelopvang Utrecht

De stichting Vogelopvang Utrecht wordt in het rapport 'Transport en opvang van natuurdieren in Utrecht' als een knelpunt aangeduid vanwege het grote aandeel dat deze stichting heeft bij de opvang van vogels en vanwege de onzekerheid over het voortbestaan. De Vogelopvang Utrecht ontvangt sinds 2016 jaarlijks € 10.000 van de provincie. Dit bedrag is geïndexeerd en in de begroting is voorzien in een voortzetting met jaarlijks € 11.000. Wij blijven de Vogelopvang Utrecht dus financieel met dit bedrag ondersteunen.

De Vogelopvang Utrecht heeft vanwege, met name organisatorische problemen de opvang tijdelijk moeten staken. Op 9 maart j.l. is de Vogelopvang Utrecht weer open gegaan, er is een nieuwe beheerder. Er lopen inspanningen (op initiatief van de gemeente Utrecht) om meer budget te verkrijgen (van gemeenten die gebruik maken van de Vogelopvang Utrecht maar niet financieel bijdragen) zodat de exploitatie steviger kan worden neergezet. Mocht dat niet lukken dat past men de bedrijfsvoering aan, aan het beschikbare budget.

1b. Noodhulp onderdelen van de keten

Niet alleen de Vogelopvang Utrecht kampt met financiële problemen. Dat geldt ook voor de afzonderlijke organisaties van dierenambulances. In zijn algemeen kan gesteld worden dat het voor een groot deel van de ketenpartijen vaak alle zeilen bijzetten is. Om die reden is het voorstel om jaarlijks € 10.000 van de, via de begroting, beschikbare € 50.000 te reserveren als een noodfonds voor omstandigheden die zo kritiek zijn dat er gaten vallen in de keten. Dit noodfonds kan zonodig ingezet worden bij acute noodsituaties van alle ketenpartijen voor opvang en transport. Dit noodfonds kan in de vorm van incidentele subsidie(s) rechtmatig worden ingezet.

1c. Impuls voor kennis en vaardigheden werven en vasthouden vrijwilligers en fondsenwerving

In samenspraak met DierenLot en de Dierenbescherming is het organiseren van cursussen voor werknemers en vrijwilligers van ketenpartijen betrokken bij opvang en transport, als noodzakelijke en nuttige eerste stap naar voren gekomen. DierenLot verzorgt gerichte cursussen voor bestuursleden en medewerkers/vrijwilligers onder andere gericht op het werven en vasthouden van vrijwilligers en op het werven van fondsen, en is bereid deze in te zetten voor deze impuls. Het beschikbare budget wordt besteed aan: het organiseren van een netwerkbijeenkomst door de provincie, het gezamenlijk verzorgen van een wervend programma waar men zich direct kan opgeven voor de cursussen, eventueel benodigd cursusmateriaal en aan een vouchersysteem. Met een vouchersysteem is goede ervaring opgedaan voor beleefbare natuur. Het gaat om een laagdrempelig systeem waarbij de ketenpartijen een klein bedrag kunnen krijgen met een verantwoordingsplicht die in verhouding staat tot het ontvangen bedrag. Essentieel hierbij is dat een organisatie de uitvoering van deze voucheraanpak op zich neemt. Stichting DierenLot heeft aangegeven geïnteresseerd te zijn om als uitvoeringsorganisatie voor de vouchersystematiek te fungeren en wil over de invulling daarvan overleggen. Indien bij de voorbereiding in 2020 blijkt dat een voucher systeem niet haalbaar is, dan zal als alternatief op basis van kleine opdrachten (kleiner dan € 5.000) worden gewerkt.

Voor de komende twee jaren betekent dit

Jaar 2020:

- € 10.000 noodfonds (in te zetten via incidentele subsidie(s))
- € 40.000 organisatie van cursussen en *voorbereiding* vouchers-/kleine opdrachten systematiek

Jaar 2021:

- € 10.000 noodfonds (in te zetten via incidentele subsidie(s))
- € 40.000 *uitvoering* vouchersysteem en/of een werkwijze via kleine opdrachten

Op grond van de ervaringen en resultaten in 2020 en 2021 wordt eind 2021 een plan gemaakt voor een goede inzet van middelen in daaropvolgende jaren.

2. Het kunnen voldoen aan wet- en regelgeving, procesaanpak samenwerking met LNV en IPO

Het is gebleken dat stichtingen voor dierenopvang niet volledig kunnen voldoen aan wet- en regelgeving. Het door het Rijk ontwikkelde protocol waarnaar door de provincies ongewijzigd in de eigen beleidsregels wordt verwezen, omvat eisen die in de praktijk niet uitvoerbaar blijken.

2a. provinciale regelgeving

In bovengenoemde protocol waarnaar in de Beleidsregels Wet natuurbescherming door de provincies wordt verwezen staan voorwaarden over bijvoorbeeld contacteren dierenartsen en het in quarantaine plaatsen van binnengebrachte dieren waaraan, bij strikte interpretatie, opvangcentra niet kunnen voldoen. Het verkennen van de mogelijkheden voor de aanpassing van protocollen of een andere oplossing die erin resulteert dat opvangcentra wel kunnen voldoen aan wet- en regelgeving worden bij voorkeur in IPO verband opgepakt. Het wordt niet wenselijk bevonden als er bij de afzonderlijke provincies verschillende protocollen in gebruik zijn. Wij sturen er als Utrecht op aan dat de onder 3. bedoelde wellicht op te richten subwerkgroep ook dit probleempunt oppakt. Wij leveren op dit onderwerp onze inhoudelijke inbreng.

2b. landelijke regelgeving

Op basis van de Wet dieren (voorheen “Gezondheids- en welzijnswet voor dieren”) zijn bepaalde handelingen uitsluitend toegestaan aan dierenartsen. Onderzocht zou moeten worden of hiervoor uitzonderingen zijn te maken voor (een deel van de) medewerkers van wildopvangcentra, inhoudende dat bepaalde handelingen ook door hen gedaan mogen worden. Iets dergelijks bestaat er al voor het toedienen van sommige geneesmiddelen door veehouders. Momenteel vindt zo’n onderzoek plaats door een werkgroep onder regie van het Ministerie van LNV. Provincie Utrecht zal hier eveneens aan deelnemen.

Stichting DierenLot is op voorhand al bereid bij te dragen aan het opzetten van een vakbekwaamheidscursus (DierenLot Academie) als de mogelijkheid tot uitzondering realiteit wordt.

3. Het bijdragen aan een landelijk plan voor structurele financiering van de wildopvangcentra, vooralsnog procesaanpak samenwerking met LNV en IPO

Omdat wildopvangcentra in het hele land problemen ondervinden bij de structurele financiering van hun werkzaamheden heeft de Partij voor de Dieren een motie ingediend waarin de regering verzocht wordt om in samenwerking met provincies, gemeenten en stakeholders een uniforme landelijke richtlijn te ontwikkelen voor vergoedingen aan zelfstandige, lokale en regionale wildopvangcentra. De Tweede Kamer motie, motie Wassenberg, is aangenomen. Het secretariaat van de IPO-werkgroep Natuurwetgeving voert op dit moment gesprekken met LNV over de aanpak van deze motie. De verwachting is dat er een aparte subwerkgroep komt voor de uitwerking van de motie. Utrecht wil in dat geval deel uit maken van deze subwerkgroep om een tweede, namelijk landelijk, spoor te hebben dat kan resulteren in een uniforme toekomstbestendige versterking van de keten. De LNV planning is om de Tweede Kamer voor de zomer door middel van een brief te informeren over de voortgang van deze motie. In dit traject denken ook DierenLot en de Dierenbescherming actief mee. DierenLot is bijvoorbeeld bereid om op onderdelen (bijvoorbeeld voor de vorming van een noodfonds) een voorttrekkersrol te vervullen. Dit soort voorstellen zullen naar verwachting binnen een breder pakket van mogelijke oplossingen worden meegenomen. De dierenbescherming brengt kennis en ervaring vanuit de eigen praktijk (opgedaan voor eigen ambulances en enkele eigen opvangcentra) in.